



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 576/2018-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátkou [REDACTED] [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uzneseniami Okresného súdu Michalovce sp. zn. 4 Tp 17/2018 z 5. apríla 2018, sp. zn. 3 Tp 49/2018 zo 14. mája 2018, sp. zn. 8 Tp 47/2018 z 28. júna 2018, sp. zn. 8 Tp 52/2018 z 26. júla 2018, postupom a uznesením Okresného súdu Rožňava sp. zn. 15 Tp 35/2018 z 25. júna 2018, postupom a uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 6 Tp 25/2018 zo 14. mája 2018, postupom a uzneseniami Okresného súdu Košice I sp. zn. 6 Tp 15/2018 z 19. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 19/2018 z 22. júna 2018 a sp. zn. 4 Tp 24/2018 z 27. júna 2018 a postupom a uzneseniami Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 6 Tp 36/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 6 Tp 37/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 6 Tp 38/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 48/2018 z 5. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 49/2018 z 5. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 58/2018 z 8. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 47/2018 z 19. júna 2018, sp. zn. 5 Tp 43/2018 z 19. júna 2018, sp. zn. 5 Tp 44/2018 zo 16. júna 2018, sp. zn. 3 Tp 60/2018 z 29. júna 2018, sp. zn. 3 Tp 49/2018 z 25. júna 2018, sp. zn. 3 Tp 50/2018 z 29. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 69/2018 zo 4. júla 2018, sp. zn. 2 Tp 45/2018 z 19. júla 2018,

sp. zn. 4 Tp 71/2018 zo 4. júla 2018, sp. zn. 4 Tp 72/2018 zo 6. júla 2018, sp. zn. 4 Tp 73/2018 zo 6. júla 2018, sp. zn. 4 Tp 74/2018 zo 6. júla 2018, sp. zn. 2 Tp 56/2018 zo 7. augusta 2018, sp. zn. 4 Tp 50/2018 zo 6. augusta 2018, sp. zn. 5 Tp 57/2018 z 1. augusta 2018 a sp. zn. 4 Tp 77/2018 zo 14. augusta 2018 v spojení s postupom a uzneseniami Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Tpo 31/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 7 Tpo 42/2018 z 29. júna 2018, sp. zn. 8 Tpo 63/2018 z 3. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 66/2018 z 26. júla 2018, sp. zn. 8 Tpo 66/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 8 Tpo 65/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 54/2018 z 12. júla 2018, sp. zn. 8 Tpo 58/2018 z 9. júla 2018, sp. zn. 4 Tpo 57/2018 z 25. júla 2018, sp. zn. 4 Tpo 60/2018 zo 6. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 53/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 52/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 4 Tpo 58/2018 z 27. júla 2018, sp. zn. 6 Tpo 55/2018 z 10. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 68/2018 z 2. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 70/2018 z 9. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 56/2018 z 10. augusta 2018, sp. zn. 8 Tpo 74/2018 z 28. augusta 2018, sp. zn. 8 Tpo 71/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 51/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 86/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 83/2018 z 13. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 77/2018 zo 6. septembra 2018, sp. zn. 8 Tpo 90/2018 zo 17. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 76/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 62/2018 z 27. augusta 2018, sp. zn. 4 Tpo 68/2018 z 22. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 85/2018 z 13. septembra 2018, sp. zn. 8 Tpo 88/2018 zo 17. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 87/2018 z 13. septembra 2018 a sp. zn. 8 Tpo 91/2018 zo 17. septembra 2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 576/2018-20 zo 6. decembra 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 v tom čase účinného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uzneseniami Okresného súdu Michalovce sp. zn. 4 Tp 17/2018 z 5. apríla 2018, sp. zn. 3 Tp 49/2018 zo 14. mája 2018, sp. zn. 8 Tp 47/2018 z 28. júna 2018, sp. zn. 8 Tp 52/2018 z 26. júla 2018, postupom a uznesením Okresného súdu Rožňava sp. zn. 15 Tp 35/2018 z 25. júna 2018, postupom a uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 6 Tp 25/2018 zo 14. mája 2018, postupom a uzneseniami Okresného súdu Košice I sp. zn. 6 Tp 15/2018 z 19. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 19/2018 z 22. júna 2018 a sp. zn. 4 Tp 24/2018 z 27. júna 2018 a postupom a uzneseniami Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 6 Tp 36/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 6 Tp 37/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 6 Tp 38/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 48/2018 z 5. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 49/2018 z 5. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 58/2018 z 8. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 47/2018 z 19. júna 2018, sp. zn. 5 Tp 43/2018 z 19. júna 2018, sp. zn. 5 Tp 44/2018 zo 16. júna 2018, sp. zn. 3 Tp 60/2018 z 29. júna 2018, sp. zn. 3 Tp 49/2018 z 25. júna 2018, sp. zn. 3 Tp 50/2018 z 29. júna 2018, sp. zn. 4 Tp 69/2018 zo 4. júla 2018, sp. zn. 2 Tp 45/2018 z 19. júla 2018, sp. zn. 4 Tp 71/2018 zo 4. júla 2018, sp. zn. 4 Tp 72/2018 zo 6. júla 2018, sp. zn. 4 Tp 73/2018 zo 6. júla 2018, sp. zn. 4 Tp 74/2018 zo 6. júla 2018, sp. zn. 2 Tp 56/2018 zo 7. augusta 2018, sp. zn. 4 Tp 50/2018 zo 6. augusta 2018, sp. zn. 5 Tp 57/2018 z 1. augusta 2018

a sp. zn. 4 Tpo 77/2018 zo 14. augusta 2018 (ďalej len „rozhodnutia okresných súdov“) v spojení s postupom a uzneseniami Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tpo 31/2018 z 13. júna 2018, sp. zn. 7 Tpo 42/2018 z 29. júna 2018, sp. zn. 8 Tpo 63/2018 z 3. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 66/2018 z 26. júla 2018, sp. zn. 8 Tpo 66/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 8 Tpo 65/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 54/2018 z 12. júla 2018, sp. zn. 8 Tpo 58/2018 z 9. júla 2018, sp. zn. 4 Tpo 57/2018 z 25. júla 2018, sp. zn. 4 Tpo 60/2018 zo 6. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 53/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 52/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 4 Tpo 58/2018 z 27. júla 2018, sp. zn. 6 Tpo 55/2018 z 10. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 68/2018 z 2. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 70/2018 z 9. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 56/2018 z 10. augusta 2018, sp. zn. 8 Tpo 74/2018 z 28. augusta 2018, sp. zn. 8 Tpo 71/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 51/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 86/2018 z 13. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 83/2018 z 13. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 77/2018 zo 6. septembra 2018, sp. zn. 8 Tpo 90/2018 zo 17. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 76/2018 z 20. augusta 2018, sp. zn. 6 Tpo 62/2018 z 27. augusta 2018, sp. zn. 4 Tpo 68/2018 z 22. augusta 2018, sp. zn. 7 Tpo 85/2018 z 13. septembra 2018, sp. zn. 8 Tpo 88/2018 zo 17. septembra 2018, sp. zn. 7 Tpo 87/2018 z 13. septembra 2018 a sp. zn. 8 Tpo 91/2018 zo 17. septembra 2018 (ďalej len „rozhodnutia krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je občianskym združením zapísaným v registri občianskych združení vedenom Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky pod č. [REDAKOVANÉ] a prevádzkujúcim poradenské centrum pre ženy zažívajúce násilie v párových vzťahoch v [REDAKOVANÉ], v rámci ktorého týmto ženám poskytuje sociálne, právne a psychologické poradenstvo.

3. Sťažovateľovi bola zároveň rozhodnutím Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky sp. zn. AK008/2018/13 z 11. mája 2018 udelená akreditácia v zmysle zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „akreditácia“), podľa ktorej je oprávnený poskytovať obetiam trestných činov špecializovanú odbornú pomoc v rozsahu: a) poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci, b) poskytnutie krízovej psychologickej

intervencie, c) vyhodnotenie hrozby nebezpečenstva ohrozenia života alebo zdravia, d) sprostredkovanie poskytovania sociálnych služieb v zariadení núdzového bývania a špecializovaného sociálneho poradenstva, ak život alebo zdravie obzvlášť zraniteľnej obeť je bezprostredne ohrozené, a to pre okruh subjektov obetí trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby a pre územie okresov Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV.

4. Z ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ bol od 1. augusta 2018 v zmysle § 48 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) ustanovený za zástupcu z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa osobitného zákona v celkovo 31 prípadoch, a to napadnutými rozhodnutiami okresných súdov.

5. Riadiac sa poučeniami okresných súdov o prípustnosti riadneho opravného prostriedku, podal sťažovateľ proti všetkým napadnutým rozhodnutiam okresných súdov sťažnosti, o ktorých rozhodoval krajský súd. V rámci podaných sťažností proti rozhodnutiam okresných súdov sťažovateľ argumentoval identicky v tom smere, že okresné sudy pochybili, keď ho ustanovili za zástupcu z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa osobitného zákona v daných trestných veciach, keďže takýto postup je v rozpore s predmetom jeho činnosti a akreditáciou. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol: *«... že sa v rámci svojej činnosti venuje výlučne špecializovanému poradenstvu pre ženy zažívajúce násilie v párových vzťahoch. Uvedené vyplýva z udelených akreditácií a aj z registra subjektov poskytujúcich pomoc obetiam trestných činov zverejnenom Ministerstvom spravodlivosti SR... Sťažovateľ preto namietal, že má spôsobilosť poskytovať odbornú pomoc výlučne v okresoch Košice I - IV a výlučne cieľovej skupine uvedenej v registri MS SR špecificky ako „obete trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby - ženy zažívajúce násilie v partnerských vzťahoch a ich deti“... Uviedol ďalej tiež, že podľa jeho názoru účelom novoprijatej právnej úpravy bolo zabezpečenie skutočnej odbornej pomoci poškodeným v trestných konaniach subjektmi, ktoré sa špecificky danej oblasti venujú a reálne pracujú s cieľovou skupinou, do ktorej patria poškodené osoby. Vytkol okresným súdom, že pochybili ak uvedené skutočnosti pred ustanovením zástupcu*

poškodeným bližšie neskúmali a za zástupcu im ustanovili subjekt, ktorý síce je v registri subjektov poskytujúcich pomoc obetiam a má aj akreditáciu, avšak špecificky sa venuje pomoci ženám zažívajúcim násilie v párových vzťahoch, čo nie je trestná činnosť, pre ktorú sa v daných veciach konanie vedie.»

6. Vo všetkých veciach, v ktorých krajský súd ako odvolací súd rozhodoval o sťažnostiach proti napadnutým rozhodnutiam okresných súdov, tieto sťažnosti pre ich neprípustnosť s poukazom na § 193 ods. 1 v spojení s § 185 ods. 2 Trestného poriadku zamietol. Vo vzťahu k zamietnutiu sťažností proti napadnutým rozhodnutiam okresných súdov sťažovateľ uviedol: *„Sťažovateľ podal sťažnosti proti vyššie citovaným rozhodnutiam okresných súdov. Riadil sa pritom ostatne aj poučeniam súdov, že sťažnosť proti rozhodnutiu je možné podať v lehote 3 dní od jeho oznámenia prostredníctvom súdu prvého stupňa na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd v Košiciach následne tieto sťažnosti zamietol s odôvodnením, že podľa jeho právneho názoru zástupca z radov subjektov nie je oprávnenou osobou sťažnosťou rozhodnutie okresného súdu napadnúť. Podľa krajského súdu je uvedenou osobou v súlade s ust. § 48 ods. 2 Tr. poriadku len opatrovník. Uvedený reštriktívny a formalistický výklad krajského súdu predstavuje porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý proces a odňatie možnosti sťažovateľa konať pred súdom. Zamietnutím sťažnosti sťažovateľa ako neprípustnej mu bola odňatá možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa a zvrátiť tak jeho ustanovenie za zástupcu z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam trestných činov, v prípadoch ak súdy pochybili a ustanovili ho za zástupcu poškodeným, ktorým nemá odbornú spôsobilosť pomoc poskytovať.“*

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva a slobody [REDAKOVANÉ] podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ľudských práv a základných slobôd podľa článku 6 ods. 1, článku 13 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd postupom a rozhodnutím Okresného súdu Michalovce v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Tp 17/2018, 3 Tp/49/2018, 8 Tp/47/2018, 4 Tp 69/2018, 8 Tp/52/2018, Okresného súdu Košice okolie v konaniach

vedených pod sp.zn. 6 Tp36/2018, 6 Tp 37/2018, 6 Tp38/2018, 4 Tp/48/2018, 4 Tp/49/2018, 4 Tp58/2018, 4 Tp 47/2018, 5 Tp43/2018, 5 Tp 44/2018, 3 Tp/60/2018, 3 Tp/49/2018, 3 Tp/50/2018, 2 Tp45/2018, 4 Tp/71/2018, 4 Tp 72/2018, 4 Tp/73/2018, 4 Tp/74/2018, 2 Tp 56/2018, 4 Tp/50/2018, 5 Tp/57/2018, 4 Tp/77/2018, Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tp 25/2018, Okresného súdu Košice I v konaniach vedených pod sp. zn. 6 Tp 15/2018, 4 Tp 24/2018, 4 Tp 19/2018, Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Tp/35/2018 a Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených sp. zn. 4 Tpo 31/2018, 7Tpo42/2018, 8Tpo63/2018, 7Tpo66/2018, 8Tpo66/2018, 8Tpo65/2018, 7Tpo54/2018, 8Tpo58/2018, 7Tpo57/2018,4Tpo60/2018, 6Tpo53/2018, 6 Tpo52/2018, 4 Tpo/58/2018, 6 Tpo/55/2018, 7 Tpo/68/2018, 7Tpo/70/2018, 6 Tpo/56/2018, 8 Tpo74/2018, 8 Tpo/71/2018, 6 Tpo/51/2018, 7 Tpo/86/2018, 7 Tpo83/2018, 7 Tpo/77/2018, 8 Tpo/90/2018, 7 Tpo/76/2018, 6 Tpo/62/2018, 4 Tpo/68/2018, 7 Tpo/85/2018, 8 Tpo/88/2018, 7 Tpo/87/2018, 8 Tpo/91/2018, porušené boli.

2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce zo dňa 5.4.2018, sp.zn. 4 Tp/17/2018, uznesenie Okresného súdu Košice II zo dňa 14.5.2018, sp. zn. 6 Tp 25/2018, uznesenie Okresného súdu Michalovce zo dňa 14.5.2018, sp.zn. 3 Tp/49/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 13.6.2018, sp.zn. 6 Tp36/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 13.6.2018, sp.zn. 6 Tp 37/2018, Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 13.6.2018, sp.zn. 6 Tp38/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 05.06.2018, sp.zn. 4 Tp/48/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 5.6.2018, sp.zn. 4 Tp/49/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 8.6.2018, sp.zn. 4 Tp58/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 19.6.2018, sp.zn. 4 Tp 47/2018, uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 19.6.2018, sp.zn. 6 Tp/15/2018, uznesenie Okresného súdu Rožňava zo dňa 25.6.2018, sp.zn. 15 Tp/35/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 19.6.2018, sp.zn. 5 Tp43/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 16.6.2018, sp.zn. 5 Tp 44/2018, uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 27.6.2018, sp.zn. 4 Tp 24/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 29.6.2018, sp.zn. 3 Tp/60/2018, uznesenie Okresného súdu Košice – okolie zo dňa 25.6.2018, sp.zn. 3 Tp/49/2018, uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 22.6.2018, sp.zn. 4 Tp 19/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 29.6.2018,

sp.zn. 3 Tp/50/2018, uznesenie Okresného súdu Michalovce zo dňa 28.6.2018, sp.zn. 8 Tp/47/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 4.7.2018, sp.zn. 4 Tp/69/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 19.7.2018, sp.zn. 2 Tp45/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 4.7.2018, sp.zn. 4 Tp/71/2018, uznesenie Okresného súdu Michalovce zo dňa 26.7.2018, sp.zn. 8 Tp/52/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 6.7.2018, sp.zn. 4 Tp 72/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 6.7.2018, sp.zn. 4 Tp/73/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 6.7.2018, sp.zn. 4 Tp/74/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 7.8.2018, sp.zn. 2 Tp 56/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 06.08.2018, sp.zn. 4 Tp/50/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 1.8.2018, sp.zn. 5 Tp/57/2018, uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 14.8.2018, sp.zn. 4 Tp/77/2018 sa zrušujú a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.6.2018, sp. zn. 4 Tpo/31/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29.06.2018, sp. zn. 7 Tpo/42/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 3.9.2018, sp.zn. 8 Tpo/63/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 26.7.2018, sp. zn. 7 Tpo/66/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20.08.2018, sp.zn. 8 Tpo/66/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20.8.2018, sp.zn. 8 Tpo/65/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 12.7.2018, sp.zn. 7 Tpo/54/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 9.7.2018, sp.zn. 8 Tpo/58/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25.7.2018, sp.zn. 4 Tpo/57/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 6.8.2018, sp.zn. 4 Tpo/60/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.8.2018, sp.zn. 6 Tpo/53/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.8.2018, sp.zn. 6 Tpo/52/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27.7.2018, sp.zn. 4 Tpo/58/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10.08.2018, sp.zn. 6 Tpo/55/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 2.8.2018, sp.zn. 7 Tpo/68/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 9.8.2018, sp.zn. 7 Tpo/70/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10.08.2018, sp.zn. 6 Tpo/56/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20.8.2018, sp.zn. 8 Tpo/74/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach

zo dňa 20.8.2018, sp.zn. 8 Tpo/71/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.8.2018, sp.zn. 6 Tpo/51 /2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.8.2018, sp.zn. 7 Tpo/86/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.9.2018, sp.zn. 7 Tpo/83/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 6.9.2018, sp.zn. 7 Tpo/77/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 17.9.2018, sp.zn. 8 Tpo/90/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20.8.2018, sp.zn. 7 Tpo/76/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27.8.2018, sp.zn. 6 Tpo/62/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 22.8.2018, sp.zn. 4 Tpo/68/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.9.2018, sp.zn. 7 Tpo/85/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 17.9.2018, sp.zn. 8 Tpo/88/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.9.2018, sp.zn. 7 Tpo 87/2018, uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 17.9.2018, sp.zn. 8 Tpo/91/2018 sa zrušujú a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

4. Okresný súd Michalovce, Okresný súd Rožňava, Okresný súd Košice I, Okresný súd Košice II, Okresný súd Košice - okolie a Krajský súd v Košiciach sú povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie vo výške 9000 Eur (slovom: deväťtisíc Eur) a nahradiť jej trovy konania v sume 325,42 Eur na účet jeho právnej zástupkyne, advokátky [REDAKOVANÉ], a to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Vyjadrenia účastníkov konania

8. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili všetci účastníci konania, a to za krajský súd jeho predseda listom sp. zn. 1 SprV 28/2019 zo 14. januára 2019, ďalej predseda Okresného súdu Rožňava listom sp. zn. SprV 17/2019 z 21. januára 2019, predseda Okresného súdu Košice II listom sp. zn. 1 SprV 22/2019 z 21. januára 2019, predsedníčka Okresného súdu Košice-okolie listom sp. zn. 1 SprV 24/2019 z 23. januára 2019, predseda Okresného súdu Michalovce listom sp. zn.

1 SprV 37/2019 z 23. januára 2019, predseda Okresného súdu Košice I listom sp. zn. 1 SprV 33/2019 z 15. marca 2019 a za sťažovateľa jeho právna zástupkyňa listom z 13. decembra 2019.

8.1 Vyjadrenie predsedu krajského súdu zo 14. januára 2019:

„Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 274/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa aj zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, došlo k zmene druhej vety ustanovenia § 48 ods. 2 Tr. por. tak, že v prípade trestných činov spáchaných voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, ak je poškodeným osoba mladšia ako 18 rokov, sa za opatrovníka ustanoví najmä štátny orgán; súčasne s ustanovením opatrovníka sa ustanoví zástupca z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa osobitného zákona, ktorý má práva a povinnosti splnomocnenca poškodeného, ak ten nebol ustanovený za opatrovníka.

Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v ustanovení § 2 ods. 1, písm. c), bod 1, definuje ako obzvlášť zraniteľnú obeť aj dieťa, a tiež pod bodom 6 citovaného ustanovenia, obeť iného trestného činu, ktorá je vystavená riziku opakovanej viktimizácie, pričom súčasťou legálnej definície je aj opakovaná viktimizácia (§ 2 ods. 1, písm. g) zák. č. 274/2017 Z. z.).

Z ust. § 2 ods. 1, písm. h) zák. č. 274/2017 Z. z. vyplýva, že akreditovaným subjektom je osoba, ktorej rozhodnutím Ministerstva spravodlivosti SR bola udelená akreditácia programu podpory obetí.

Subjektom poskytujúcim pomoc obetiam je subjekt poskytujúci alebo zabezpečujúci pomoc a podporu obetiam, ktorý je zapísaný v registri subjektov poskytujúcich pomoc obetiam (§ 2 ods. 1, písm. k) zák. č. 274/2017 Z. z.).

Subjekty poskytujúce pomoc obetiam poskytujú alebo zabezpečujú odbornú pomoc obetiam za podmienok ustanovených zák. č 274 /2017 Z. z. alebo osobitným predpisom (napr. zák. č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zák. č. 455/91 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov (§ 5 ods. 1 zák. č. 274/2017 Z. z.). Formy odbornej pomoci sú všeobecná obdobná pomoc obetí a špecializovaná odborná pomoc obzvlášť zraniteľnej obeť.

Súčasťou špecializovanej odbornej pomoci je aj poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci, ktorá zahŕňa aj právnu pomoc na uplatnenie práv obete, ktorá má postavenie poškodeného v trestnom konaní.

Právnu pomoc poskytuje obetiam aj subjekt poskytujúci pomoc obetiam za podmienok a v rozsahu ustanovenom podľa Trestného poriadku (§ 7 ods. 2 zák. č. 274/2017 Z. z.).

Podľa § 32 ods. 1 zák. č. 274/2017 Z. z. ministerstvo spravodlivosti vedie a na svojom webovom sídle zverejňuje register subjektov poskytujúcich pomoc obetiam, do ktorého zapisuje akreditované subjekty podľa zák. č. 274/2017 Z. z. a subjekty podľa osobitného predpisu, ak poskytujú pomoc obetiam.

V posudzovaných trestných veciach uvedené okresné sudy v obvode Krajského súdu v Košiciach vrátane sťažnostného súdu z registra subjektov poskytujúcich pomoc obetiam vedeného na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti SR zistili, že [REDAKOVANÉ] bola dňa 11. 05. 2018 udelená akreditácia na poskytovanie špecializovanej odbornej pomoci, ktorá zahŕňa aj poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci, a to aj v prípade obetí iného trestného činu, ktorá je vystavená vyššiemu riziku opakovanej viktimizácie a nielen obetiam trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, či obetí domáceho násilia.

Z uvedeného potom vyplýva, že aj pokiaľ ide o trestný čin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 Tr. zák., nemožno bez ďalšieho v štádiu začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia v posudzovaných trestných veciach vylúčiť, že obeť tohto trestného činu bude v ďalšom konaní vystavená vyššiemu riziku opakovanej viktimizácie.

Okresné sudy v rozhodnutiach konkretizovaných v podanej sťažnosti Ústavnému súdu SR [REDAKOVANÉ], vychádzali z vyššie citovaných ustanovení zákona č. 274/2017 Z. z., ako aj registra subjektov poskytujúcich pomoc obetiam vedeného na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti SR.

Zároveň bola zohľadnená tá skutočnosť, že ak je poškodená osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo jej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, vykonáva jej práva podľa Trestného poriadku zákonný zástupca. V prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva a je nebezpečenstvo

z omeškania, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora, sudca pre prípravne konanie na výkon týchto práv poškodenému ustanoví opatrovníka.

Počnúc 1. januárom 2018 do 1. januára 2019, kedy nadobudol účinnosť zák. č. 321/2018 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa poškodeným osobám uvedeným v druhej vete ods. 2 § 48 Tr. por. súčasne ustanovoval zástupca z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa zák. č. 274/2017 Z. z., ktorý má práva a povinnosti splnomocnenca poškodeného, ak ten nebol ustanovený za opatrovníka.

Z ust. § 48 ods. 2 Tr. por. účinného do 01. 01. 2019 vyplývalo, že proti rozhodnutiu o ustanovení opatrovníka je prípustná sťažnosť.

Krajský súd v Košiciach vzhľadom na účinnú a platnú právnu úpravu Trestného poriadku týkajúcu sa vyššie citovaného zákonného ustanovenia dospel preto k právnomu záveru, že keďže ust. § 48 ods. 2 Tr. por. upravuje jednak rozhodnutie o ustanovení opatrovníka poškodenému, ale aj rozhodnutie o ustanovení zástupcu z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa osobitného zákona s právami splnomocnenca poškodeného, ide teda o dva odlišné subjekty a zákon výslovne pripúšťa iba sťažnosť proti rozhodnutiu o ustanovení opatrovníka, pričom sťažovateľka [REDAKOVANÉ] v ňou uvedených trestných veciach v podanej sťažnosti Ústavnému súdu SR nebola ustanovená za opatrovníka.

Podľa § 185 ods. 2, druhá veta Tr. por., uznesenie súdu alebo prokurátora možno sťažnosťou napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni.

Vzhľadom na vyššie uvedené boli sťažnosti podané [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] podľa § 193 ods. 1 písm. a) Tr. por. zamietnuté ako neprípustné.

Pre úplnosť je potrebné uviesť, že ak proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť prípustná nie je, je nutné ju zamietnuť podľa § 193 ods. 1, písm. a) Tr. por. aj v prípade nesprávneho poučenia prvostupňovým súdom, že zákon sťažnosť proti uzneseniu pripúšťa, pretože nesprávne poučenie prvostupňového súdu nemôže zmeniť rozhodujúcu skutočnosť, že zákon proti danému výroku rozhodnutia sťažnosť nepripúšťa.

Vzhľadom na tieto skutočnosti máme za to, že uznesenia Okresného súdu Michalovce, Okresného súdu Košice - okolie, Okresného súdu Košice II, Okresného súdu Košice I, Okresného súdu Rožňava a Krajského súdu v Košiciach konkretizované v podanej sťažnosti Ústavnému súdu SR sťažovateľkou [REDAKOVANÉ], nemohli zasiahnuť do označených práv sťažovateľkou v ňou podanej sťažnosti, a preto jej sťažnosť považujeme za nedôvodnú.“

8.2 Vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľa z 13. decembra 2019:

„Sťažovateľ trvá na ním podanej ústavnej sťažnosti zo dňa 8.10.2018 doručenej ústavnému súdu dňa 09.10.2018 a v nej uvedenej argumentácií. Má za to, že argumenty uvádzané krajským súdom a okresnými súdmi v ich vyjadreniach k ústavnej sťažnosti neobstoja.

Krajský súd a aj okresné súdy v ich vyjadreniach predovšetkým uvádzajú, že v posudzovaných trestných veciach vychádzali z registra subjektov poskytujúcich pomoc obetiam vedeného na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti SR, podľa ktorého akreditácia udelená sťažovateľovi zahŕňala aj poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci aj v prípade obetí iného trestného činu, ktorá je vystavená vyššiemu riziku opakovanej viktimizácie. Mohlo sa teda jednať aj o maloleté osoby v trestných konaniach vedených pre prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže.

Okresný súd Rožňava navyše argumentuje, že ustanovil sťažovateľa v trestnej veci poškodenej maloletej osobe v trestnom konaní vedenom pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby, čo spadá pod jeho predmet činnosti a v čase ustanovenia neexistoval iný subjekt v okrese Rožňava, ktorý by mohol ustanoviť.

Predsedníčka Okresného súdu Košice – okolie v ňou podanom vyjadrení tiež uvádza, že podľa jej právneho názoru je z § 48 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom do 31.12.2018 zrejmé, že úlohou zástupcu z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam trestných činov nie je poskytovanie špecializovanej odbornej pomoci poškodenému, ale je jeho zastupovanie v trestnom konaní, pričom jeho oprávnenia sú uvedené v ust. § 54 ods. 1,2 Trestného poriadku.

Reagujúc na argumentáciu krajského súdu a okresných súdov považuje sťažovateľ za nevyhnutné uviesť, že nikdy nepožiadal ministerstvo spravodlivosti o udelenie akreditácie

na poskytovanie pomoci inej skupine ako ženám zažívajúcim násilie a ich deťom. Akreditácia mu bola udelená na základe projektu, z ktorého bolo zrejmé, že jeho výlučnou cieľovou skupinou sú ženy zažívajúce násilie v párových vzťahoch a ich deti. (projekt prikladáme v prílohe tohto podania). Aj v súčasnosti je z registra ministerstva spravodlivosti zrejmé, že sťažovateľ poskytuje špecializovanú odbornú pomoc iba tejto cieľovej skupine. Uvedené je a aj vždy bolo predmetom jeho činnosti, vyplýva to aj z jeho stanov a aj z informácií uvedených na jej web stránke.

Sťažovateľ preto naďalej trvá, že na tom, že nebol osobou oprávnenou poskytnúť poškodeným v predmetných trestných konaniach odbornú pomoc. Má za to, že zabezpečenie zastupovania poškodených (ako obetí trestných činov) v zmysle § 48 ods. 2 Trestného poriadku je súčasťou odbornej pomoci poskytovanej subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam trestných činov v súlade s ust. § 6 zák. č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Súčasťou tejto odbornej pomoci pre obeť trestných činov nie je len poskytovanie právnej pomoci (zastupovanie v trestných konaniach), ale aj inej pomoci ako je pomoc sociálna, psychologická a iná. Je preto logické, aby táto pomoc (vrátane tej právnej) bola poskytovaná subjektmi, ktoré majú odbornosť na prácu s konkrétnou cieľovou skupinou poškodených s cieľom, aby bola zabezpečená poškodeným v trestných konaniach skutočná kvalifikovaná pomoc.

V danom prípade sa tak nestalo a sudy ustanovovali poškodeným v trestných konaniach na zastupovanie sťažovateľa, ktorý síce je v registri subjektov poskytujúcich pomoc obetiam a má aj akreditáciu, avšak špecificky sa venuje pomoci ženám zažívajúcim násilie v párových vzťahoch.

Ako už uviedol sťažovateľ v ním podanej ústavnej sťažnosti bol v trestných konaniach za zástupcu poškodeným ustanovený väčšinou maloletým osobám v prípadoch, v ktorých bolo vedené trestné konania za prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže, čo je v rozpore so sťažovateľovi udelenou akreditáciou a jeho predmetom činnosti. Poškodené osoby v dotknutých konaniach, ktoré sú predmetom ústavnej sťažnosti nie sú cieľovou skupinou, ktorej má sťažovateľ spôsobilosť odbornú pomoc poskytovať a niektoré boli aj mimo jeho územnej pôsobnosti (t.j. mimo okresov Košice I. – IV.).

Neobstojí tak ani tvrdenie predsedu Okresného súdu v Rožňave, že súd bol oprávnený sťažovateľa ustanovovať aj v prípadoch mimo jeho územnej pôsobnosti, vzhľadom na to, že v obvode Okresného súdu Rožňava sa nenašiel subjekt, ktorý by poskytoval pomoc obetiam.

Podľa sťažovateľa nie je jeho povinnosťou sanovať skutočnosť, že zodpovedné štátne inštitúcie v súvislosti s prijatím dotknutej právnej úpravy nevytvorili dostatočné podmienky na vznik a existenciu dostatočného počtu subjektov poskytujúcich pomoc obetiam trestných činov na území SR. Za uvedený stav jednoznačne sťažovateľ nenesie žiadnu zodpovednosť.

Sťažovateľ požiadal o udelenie akreditácie (čo vyplýva aj z ním podaného projektu) s cieľom poskytovať kvalifikovanú odbornú pomoc (nielen právnu prostredníctvom zastupovania v trestných konaniach) ženám zažívajúcim násilie v párových vzťahoch v Košiciach (okresy I- IV) čo je cieľová skupina a územie, na ktorom dlhodobo pracuje a má v uvedenej oblasti expertízu. Uvedené bolo jednoznačne aj cieľom legislatívy EÚ, ktorá mala byť transponovaná do nášho právneho poriadku prijatím zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a novelizáciou Trestného poriadku.

Nie je predsa možné spravodlivo požadovať od sťažovateľa, aby poskytoval v trestných konaniach pomoc poškodeným v prípadoch, ktorým sa v rámci predmetu svojej činnosti nevenuje a nemá na to ani odborné a personálne kapacity, navyše mimo svojej územnej pôsobnosti.

V ostatnom sťažovateľ odkazuje na svoju argumentáciu uvádzanú v ním podanej ústavnej sťažnosti. “

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

13. Uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 576/2018-20 zo 6. decembra 2018 bolo prijaté senátom ústavného súdu v zložení Lajos Mészáros (predseda senátu), Jana Laššáková a Sergej Kohut (sudca spravodajca). Vzhľadom na skutočnosť, že sudcovi spravodajcovi skončilo 16. februára 2019 funkčné obdobie, tento nález bol v súlade s čl. II bodom 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konanom 25. apríla 2019 prijatý senátom ústavného súdu v zložení predseda senátu Miroslav Duriš a sudcovia Ladislav Dudiš a Libor Duľa (sudca spravodajca).

IV.

Označené základné práva, judikatúra ústavného súdu a relevantná zákonná úprava

IV.1 Označené základné práva a slobody a judikatúra ústavného súdu

14.1 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14.2 Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní.

15.1 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15.2 Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

16.1 Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

16.2 Súčasťou predostretých záruk vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, je aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v odvolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku domáha ochrany svojich práv pred odvolacím súdom z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom na poskytnutie ochrany v odvolacom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však, prirodzene, nemožno považovať za právo na úspech v odvolacom konaní (II. ÚS 4/94), ak každé také rozhodnutie odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy).

17. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde a pod tento článok tiež spadá právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. Tým je dané, že tento článok zaručuje každému právo na to, aby svoju vec týkajúcu sa občianskych práv a záväzkov mohol nechať predložiť súdu. V tomto smere toto ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, ktorého je právo na prístup k súdu (teda právo zahájiť konanie pred súdom) len jedným z jeho aspektov (Golder proti Spojenému kráľovstvu). K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

18. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 14/2012).

19. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

20. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Článok 2 ods. 2 ústavy obsahuje ústavné pravidlo, v rámci ktorého každý orgán verejnej moci vrátane štátnych orgánov sám (autonómne) určuje nielen to, aký druh právnej úpravy použije pri rozhodovaní, ale aj to, akým spôsobom prikróčí k jeho výkladu v súlade s princípom právneho štátu, ktorý je vyjadrený v citovanom článku ústavy. Ústavný príkaz, ktorý je obsiahnutý v čl. 2 ods. 2 ústavy, je súčasne aj ustanovením povinnosti vykladať ústavné a zákonné normy tak, aby sa tento ústavný príkaz rešpektoval v celom vymedzenom rozsahu. Uvedené ústavné pravidlo sa vzťahuje v celom rozsahu aj na ochranu základných práv a slobôd, ktorú poskytujú orgány verejnej moci v rozsahu svojich kompetencií vrátane základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vrátane práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

21. K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkolvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov.

22.1 O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukolvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne, pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný, alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

22.2 Vo všeobecnom poňatí posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

23. Ďalším z kritérií rozhodovania ústavného súdu je aj intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 24/07, III. ÚS 217/09, III. ÚS 522/2011).

IV.2 Relevantná zákonná úprava Trestného poriadku v jednotlivých časových obdobiach

24. Podľa § 48 ods. 1 Trestného poriadku ak je poškodená osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony, alebo ak je jej spôsobilosť na právne úkony obmedzená, vykonáva jej práva podľa tohto zákona jej zákonný zástupca, ktorý môže splnomocniť zastupovaním aj organizáciu na pomoc poškodeným.

25. Znenie § 48 ods. 2 Trestného poriadku účinné od 1. januára 2019:

V prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva uvedené v odseku 1, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanovia na výkon týchto práv poškodenému opatrovníka z radov advokátov. Proti uzneseniu o ustanovení opatrovníka a proti uzneseniu, ktorým sudca pre prípravné konanie zamietol návrh prokurátora na ustanovenie opatrovníka, je prípustná sťažnosť.

26. Znenie § 48 ods. 2 Trestného poriadku účinné od 1. januára 2006 do 31. decembra 2017:

V prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva uvedené v odseku 1 a je nebezpečenstvo z omeškania, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanovia na výkon týchto práv poškodenému opatrovníka. V prípade trestných činov spáchaných voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, ak je poškodeným maloletá osoba, sa za opatrovníka ustanoví najmä štátny

orgán alebo poverený zástupca organizácie na pomoc poškodeným. Proti rozhodnutiu o ustanovení opatrovníka je prípustná sťažnosť.

27. Znenie § 48 ods. 2 Trestného poriadku účinné od 1. januára 2018 do 30. júna 2018:

V prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva uvedené v odseku 1 a je nebezpečenstvo z omeškania, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanovia na výkon týchto práv poškodenému opatrovníka. V prípade trestných činov spáchaných voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, ak je poškodeným osoba mladšia ako 18 rokov, sa za opatrovníka ustanoví najmä štátny orgán, súčasne s ustanovením opatrovníka sa ustanoví zástupca z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa osobitného zákona, ktorý má práva a povinnosti splnomocnenca poškodeného, ak ten nebol ustanovený za opatrovníka. Proti rozhodnutiu o ustanovení opatrovníka je prípustná sťažnosť.

28. Znenie § 48 ods. 2 Trestného poriadku účinné od 1. júla 2018 do 31. decembra 2018:

V prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva uvedené v odseku 1, predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanovia na výkon týchto práv poškodenému opatrovníka. V prípade trestných činov spáchaných voči blízkej alebo zverenej osobe, ak je poškodeným osoba mladšia ako 18 rokov, sa za opatrovníka ustanoví najmä štátny orgán, súčasne s ustanovením opatrovníka sa ustanoví zástupca z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa osobitného zákona, ktorý má práva a povinnosti splnomocnenca poškodeného, ak ten nebol ustanovený za opatrovníka. Proti uzneseniu o ustanovení opatrovníka a proti uzneseniu, ktorým sudca pre prípravné konanie zamietol návrh prokurátora na ustanovenie opatrovníka, je prípustná sťažnosť.

V.

Sťažovateľom namietané porušenie práv a napadnuté rozhodnutia krajského súdu

29.1 Po preskúmaní napadnutých rozhodnutí krajského súdu, ktorých spoločným obsahom je postup podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda odmietnutie podanej sťažnosti sťažovateľom z dôvodu neprípustnosti v nadväznosti na v čase od 1. januára 2018 do 30. júna 2018 účinné znenie § 48 ods. 2 Trestného poriadku, ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal explicitne podľa zákonnej úpravy § 48 ods. 2 Trestného poriadku [v spojení s § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] účinne v relevantnom čase, ktorú vyložil v súlade s jej obsahom a účelom. Po posúdení takého výkladu ústavný súd nezistil nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad použitej zákonnej úpravy vo veci konajúcim krajským súdom. Ten postupoval v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy, a teda ako štátny orgán neprekročil Trestným poriadkom mu danú kompetenciu v sťažnostnom konaní [ktorej konkrétnym vyjadrením je rozhodnutie podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku]. Takým postupom v súlade so zákonom nemohol odňať sťažovateľovi možnosť konať pred súdom s dôsledkom porušenia ním označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to sťažovateľ vo svojej argumentácii namieta.

29.2 Už uvedený záver platí aj v prípade, o ktorom sa zmieta aj vyjadrenie predsedu krajského súdu, teda v prípade nesprávneho alebo nedostatočne diferencovaného poučenia v rozhodnutí napadnutom sťažnosťou. Prekročenie prieskumného oprávnenia súdu rozhodujúceho o podanej sťažnosti je možné len v prípade uvedenom v § 193 ods. 2 Trestného poriadku (bez neskoršej zmeny tohto ustanovenia oproti rozhodnému obdobiu), teda v prípade konvalidácie omeškania pri podaní sťažnosti, ku ktorému došlo výlučne pre nesprávne poučenie súdu (o dĺžke lehoty na podanie sťažnosti, napr. zámenou s lehotou na podanie odvolania). Neprípustnosť podania sťažnosti však takto (rešpektujúc legálnu licenciu „sťažnostného“ súdu podľa čl. 2 ods. 2 ústavy vo vzťahu k relevantným ustanoveniam zákona) zhojiť nemožno. Samotnú okolnosť správnosti, resp. dostatočnosti poučenia v jednotlivých rozhodnutiach napadnutých sťažnosťami ústavný súd hodnotí v časti VI odôvodnenia tohto nálezu.

29.3 V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej uvádza, že postup súdneho orgánu (tu príslušného krajského súdu), ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 462/2012, III. ÚS 591/2013, I. ÚS 670/2014). Teda z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádza z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušenie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

29.4 V dôsledku tohto záveru ústavný súd rozhodol o nevyhovení sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29.5 Keďže ústavný súd nedospel po posúdení prijatej ústavnej sťažnosti k záveru o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 ústavy, nemohol dospieť ani k záveru o porušení ďalších sťažovateľom označených práv, a to základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

VI.

Sťažovateľom namietané porušenie práv a napadnuté rozhodnutia okresných súdov

30.1 Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). V konkrétnom prípade ide o subsidiaritu

(a teda vylúčenie) prieskumu prvostupňových rozhodnutí vo vzťahu k prieskumu rozhodnutí vydaných v (riadnom) opravnom konaní, a tým vylúčenú možnosť spochybnit' rozhodnutia okresných súdov (čo podmieňuje nevyhovenie podanej ústavnej sťažnosti).

30.2 Ústavný súd pritom berie do úvahy, že jednotlivé okresné sudy, a to Okresný súd Michalovce, Okresný súd Rožňava, Okresný súd Košice I, Okresný súd Košice II, Okresný súd Košice-okolie, vo svojich napadnutých rozhodnutiach nesprávne poučili sťažovateľa o možnosti podania opravného prostriedku, resp. sťažovateľa poučili tak, že nešpecifikovali subjekt, ktorý je oprávnený podať sťažnosť podľa § 180 a nasl. Trestného poriadku, ale obmedzili sa len na všeobecné poučenie o možnosti podania opravného prostriedku. Poučenie malo byť štruktúrované a rozdelené na dve časti. V prvej časti malo byť uvedené, že len opatrovník je osobou oprávnenou podať sťažnosť podľa § 180 a nasl. Trestného poriadku, a v druhej časti mal byť sťažovateľ poučený o tom, že ako zástupca z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam podľa osobitného zákona nemá možnosť podať žiadny opravný prostriedok. V dôsledku takto znejúceho poučenia by sa sťažovateľ mohol obrátiť s ústavnou sťažnosťou priamo na ústavný súd, ktorý mohol následne podrobiť napadnuté rozhodnutia okresných súdov aj vecnému prieskumu.

30.3 Použitie riadneho opravného prostriedku proti dotknutým rozhodnutiam sťažovateľom je podľa úpravy Trestného poriadku neprípustné a krajský súd rozhodol o zamietnutí sťažností proti rozhodnutiam okresných súdov správne (bez ohľadu na nedostatok poučenia v týchto rozhodnutiach), ako sa to odrazilo v časti V odôvodnenia tohto nálezu. Na druhej strane nesprávne poučenie sťažovateľa v prvostupňovom konaní, resp. len všeobecné poučenie sťažovateľa o možnosti podania opravného prostriedku, je realitou, ktorá mohla viesť k podaniu sťažností a sprostredkovane k tomu, že krajský súd neposudzoval argumentáciu sťažovateľa z vecnej stránky, ale len procesný aspekt neprípustnosti sťažností.

30.4 V poslednom popísanom kritickom ohľade však ústavný súd akcentuje skutočnosť, že sťažovateľ zastúpený v konaní advokátom nenamietol dôsledky nesprávneho poučenia o možnosti podania riadneho opravného prostriedku v rozhodnutiach okresných súdov vo vzťahu k podaniu sťažností a vo vzťahu k následnému spôsobu rozhodovania pri prieskume dotknutých rozhodnutí krajským súdom. Naopak (a to je podstatné), považuje

za chybný postup krajského súdu pri zamietnutí sťažností ako neprípustných a považuje jeho výklad zákona za reštriktívny a formalistický (v čom sa mýli).

31.1 Ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Nemal teda možnosť zohľadniť absentujúcu námietku nesprávneho poučenia v rozhodnutiach okresných súdov v tom smere, že mohli spôsobiť (spoluspoôsobiť) neprípustné podanie riadneho opravného prostriedku, a tým privodiť inštančné komplikácie súvisiace s uplatňovaním princípu subsidiarity pri rozhodovaní ústavného súdu.

31.2 V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne (*vigilantibus iura*), čomu zodpovedá aj viazanosť ústavného súdu rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti podľa § 45 zákona o ústavnom súde. Ten, kto pristúpi k ochrane svojich práv bez dostatočnej, právne podloženej a relevantnej argumentácie, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto práv ani na ústavnom súde.

31.3 K takejto situácii v posudzovanom prípade došlo, keďže (právne zastúpený) sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom nepredložil tomuto argumentáciu, v zmysle ktorej nesprávne poučenie o možnosti podania opravného prostriedku v rozhodnutiach okresných súdov malo relevantný iniciačný vplyv na neprípustnú procesnú aktivitu sťažovateľa pri podaní opravných prostriedkov. To by umožnilo aj pri nevyhovení ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiam krajského súdu (obsahovo zamietajúcim sťažnosti z procesných dôvodov) na báze materiálnej konvalidácie považovať za ústavným súdom vecne preskúmateľné rozhodnutia okresných súdov. Zjednodušene povedané, ak by sťažovateľ navrhol pre nesprávne poučenie v rozhodnutiach okresných súdov preskúmať tieto rozhodnutia ústavným súdom, aj keď proti nim neoprávnene podal sťažnosti, ktoré krajský súd z tohto dôvodu nevyhnutne zamietol, mohol dosiahnuť vecný prieskum rozhodnutí okresných súdov v konaní o ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ však tvrdí, že krajský súd mal rozhodnutia okresných súdov vecne preskúmať, čo je ústavným súdom (negatívne) posúdené v časti V odôvodnenia tohto nálezu. To zakladá (aj po dôkladnom zvažovaní po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, keď možnosť jej odmietnutia pre nedostatok právomoci ústavného súdu už v štádiu predbežného prerokovania návrhu podľa § 25 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov nebola využitá) absenciu oprávnenia na vecný prieskum rozhodnutí okresných súdov ústavným súdom (na báze princípu subsidiarity).

31.4 Posledné popísané procesné obmedzenie je teda primárne vyvolané uplatnením riadneho opravného prostriedku sťažovateľom, keď potom správne (a teda aj ústavne udržateľné) rozhodnutia krajského súdu o podaných sťažnostiach vyvolávajú nedostatok právomoci ústavného súdu (s možnosťou jej odstránenia len tak, ako to je už popísané, k čomu však nedošlo), a preto nebolo ústavnej sťažnosti ani v tejto časti vyhovené.

32. Pri rovnakej platnosti záveru uvedeného v bode 29.5 už bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti.

VII. Obiter dictum

33.1 Nad obligatórny rámec ústavný súd pripomína, že sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietol aj zákaz nútenej práce podľa čl. 18 ústavy a podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru a v tejto súvislosti uvádza: *„Podľa sťažovateľa vyššie menovaná prax súdov predstavuje porušenie práva sťažovateľa na zákaz nútenej práce či služby. Dopad vyššie popísanej praxe okresných súdov a následne aj krajského súdu znamená, že sťažovateľ je nútený vykonávať prácu, ktorá nie je predmetom jeho činnosti s cieľovou skupinou, s ktorou nepracuje a mimo okresov svojej pôsobnosti. Štát tak núti sťažovateľa vykonávať prácu v oblasti, ktorá nie je predmetom jeho činnosti, nemá a nikdy nemal záujem ju vykonávať, nemá na ňu odbornosť. O akreditáciu sťažovateľ požiadal z dôvodu, že mal záujem poskytovať odbornú pomoc cieľovej skupine, s ktorou dlhodobo pracuje, a to ženám zažívajúcim násilie v partnerských vzťahoch, čo aj uviedol v svojej žiadosti o akreditáciu. Ust. § 48 Trestného poriadku však umožňuje ustanovenie subjektu na pomoc obetiam trestných činov len v prípade maloletých osôb, čo je podľa názoru sťažovateľa v rozpore so zákonom č. 217/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a aj so Smernicou 2012/29 EÚ z 25.10.2012, ktoré za zvlášť zraniteľné osoby považujú aj ženy zažívajúce rodovo podmienené násilie.“* Navyše *„Orgány činné v trestnom konaní predvolávajú zástupkyne*

sťažovateľa na výsluchy, zástupkyne sťažovateľa vybavujú doručené písomnosti, telefonáty orgánov činných v trestnom konaní a pod. Sťažovateľovi v súvislosti s touto prácou vznikajú aj hotové výdaje, ktoré musí uhradiť z vlastných zdrojov ako napr. náklady na poštovné, cestovné na úkony, kancelárske potreby a pod. Uvedené vybavuje v trestných veciach, v ktorých je jeho ustanovenie za zástupcu v rozpore s akreditáciou udelenou ministerstvom spravodlivosti. V prípade ak by sa sťažovateľ odmietol zúčastňovať úkonov v trestných konaniach, v ktorých bol ustanovený poškodeným za zástupcu, tak by mu reálne hrozil zo strany orgánov činných v trestnom konaní sankcie vo forme ukladania finančných pokút.“. Akcentoval skutočnosť, že „Štát prijatím tejto právnej úpravy a jej vyššie popísanou aplikačnou praxou núti neziskové organizácie, aby vykonávali činnosť, na vykonávanie ktorej neboli zriadené, čo predstavuje porušenie ich práva na ochranu pred nútenou prácou.“.

33.2 Z uznesenia ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie č. k. II. ÚS 576/2018-20 zo 6. decembra 2018 vyplýva, že táto bola prijatá len v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a nebola prijatá na ďalšie konanie v časti týkajúcej sa označeného zákazu nútenej práce podľa čl. 18 ústavy a podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru s touto argumentáciou: „Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Keďže v navrhovanom petite sťažnosti sťažovateľ neuvádza porušenie základného práva zákazu nútených prác alebo nútených služieb zaručeného v čl. 18 ods. 1 ústavy postupom okresných súdov a Krajského súdu v Košiciach, resp. ich napadnutými uzneseniami, ústavný súd uvedené považoval iba za súčasť jeho argumentácie vo vzťahu k ostatným

namietaným porušeniam jeho základných práv zaručených ústavou, resp. práv zaručených dohovorom (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07).“

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu